

Pajari-tarinoita Sirpa Koistisen äidin Taimi Junnan o.s. Pajari (1918-1997) kertomana

Isovanhempani Lauri Pajari 1893-1960 ja Anna Sofia o.s.Forsström 1897-1985.

Heidän lapsensa: Taimi (äitini), Sylvi, Aune, Martta, Alpo, Sirkka ja Oili (kuollut lapsena).

Mummoni Anna Sofia Pajarin kertomaa:

En tiedä, miten nuorina mummo ja pappa tapasivat toisensa, mutta oletan, että mummo oli alaikäinen. En myöskään tiedä, missä ja miten ensi kohtaaminen on tapahtunut, mutta pappa oli komea nuori mies ja mummo kaunis nuori nainen. Seurustella piti salata ankarasta ainoasta tyttärestään kiinni pitävästä Kustaa ja Katri Forsströmiltä. Oliko Lauri ns. ei toivottu vävy, siitä ei minulla ole tietoa. Mummo ja pappa menivät jopa salakihloihin, eikä lopulta Kustaa-isä mitään rakastavaisille voinut, vai liekö Anna-tytär ollut omapäinen nuori nainen.

Mummo koti Ilmeellä oli pieni maatila, jossa mummon kertoman mukaan oli aterimina puulusikat, joista isä-Kustaan lusikan päässä oli koristeellinen nuppu. Forsströmin talossa lusikat pidettiin pöytälaatikossa poissa pölyistä. Mummo oli vierailut kylän muissa taloissa, hän oli nähnyt, että lusikoita pidettiin hirsiseinien raoissa, joihin ne laitettiin perheen syötyä, eikä tarvinnut edes tiskata. Mummosta se oli mitä mainioin idea. Niinpä hän kotona siirsi kaikki lusikat hirsiseinän rakoihin. Kun Kustaa-isän lusikka koristeineen ei hirsirakoon mahtunut, mummopa vuoli koristeen pois ja niin isänkin lusikka rakoon mahtui. Tietojeni mukaan erityisesti Kustaa-isä ei ollut tästä toimenpiteestä erityisen ilahtunut. En tiedä, saiko isä Kustaa uuden koristellun lusikan, vai söikö hän vuollulla. Lusikat palasivat seinänraosta kuitenkin laatikkoon.

Marjaruokia: Mummo ja pappa olivat kovia keräämään marjoja ja säilömään niitä. Pappa piti erityisesti puolukoista. Puolukat oli säilötty survottuna ns. marjasaaviin, joten niitä oli paljon ja niistä tehtiin talven mittaan puuroja, kiisseleitä ja piirakoita kahvileiväksi. Kerran pappa oli valittanut mummolle, että vaikka oli paljon marjoja poimittu, ei hän ollut paljon marjaruokia saanut syödäkseen. Sypäkkänä karjalaisnaisena mummohan oli siitä tullut, laittanut tulen hellaan ja ehkä isoimman kattilan marjasurvosta ja vettä kiehumaan. Eipähän papan tarvitsisi ainakaan hetkeen valittaa marjaruokien puutetta. Kuinka ollakaan, talosta olikin sokeri, perunajauhot ja ryynitkin vähissä, joten marjasopan, kiisselin, vispi- tai ruispuuron keittäminen ei onnistunut. Kaupathan eivät olleet auki iltamyöhään. Niinpä mummo nosti pöydälle ison kattilan kuumaa sokeritonta puolukkavettä ja sanoi papalle:”siin on siulle marjaruokia”. Taisi kiukku olla lauhtunut ja tilanne mennä nauruksi. Tarina ei kerro, söikö pappa enimpään marjaruokahaluunsa puolukkavettä.

Iltakahvi: Äitini kertomaa sisarensa Martan sinnikkydestä. Äitini perheessä oli tapana keittää puuhellalla tietysti iltakahvia koko perheelle. Sitä saivat lapsetkin pullan kanssa. Martta-tätini oli ollut jossain kylässä iltakahvin aikana ja palannut sitten kotiin. Hän oli nauttinut kylässä tarjoilusta, mutta ajatteli saavansa myös kotona iltakahvia. Mummo oli sanonut, että nyt iltakahvi oli jo juotu loppuun ja hellan tulikin oli hiipunut. Ja että Marttahan oli saanut kahvia jo kylässä. Mutta Martta ei antanut periksi. Hän alkoi lapsen

lailla inttää, ettei ollut saanut iltakahvia. Kuten sitkeät lapset aina tekevät, hän väitti ja väitti, ettei ole saanut iltakahvia. Eihän sitä kotona ollut saanutkaan, mutta kylässä saatu ei riittänyt iltakahviksi. Taisi siinä syntyä vanhemman ja lapsen välinen ”taistelu”. eihän mummo tietenkään enää sytyttänyt tulta hellaan ja keittänyt kahvia Martalle. En tiedä, miten tämä kasvatustapahtuma ja tahtojen taistelu eteni. Äitini kertoman mukaan Martta kiipesi viimein puulaatikon päälle istumaan, kopsutteli jalkojaan laatikon reunaan ja sanoi: ”vaikka tapa miut, mutta en ole saanut iltakahvia”. Tiedossani on, ettei mummo saanut kasvatuksellaan kitketyksi Martta-tyttärestään sitkeyttä.

Paidan pesu: Pajarin Laurin perhe ei ollut varakas, joten kovin monia alusvaatekertoja ei lapsilla ollut vaihtaa. Puhtaus ja puhtaat vaatteet olivat kuitenkin tärkeä asia, mutta vaatteita ei vaihdettu kuin saunan jälkeen. Martta-tyttären luokassa koulussa oli vierailut terveystietokorosten korostaen vaatteiden puhtautta ja puhtauden tärkeyttä terveydenhoidossa ja sairauksien ehkäisyssä. Koteja kun tuohon aikaan oli monenlaisia. Martta-tytär otti asian todella varteen niin, että joka ilta koko lukuvuoden ajan pesi paitansa ja meni joka aamu puhdas aluspaita päällään kouluun. Ainakaan ei terveystietokorosten tarkastukseen joutuessa tarvitsisi hävetä, jos paita ei ole ihan puhdas. Ja mummo antoi hänen näin toimia.

Rusketuskilpailu: Pajarin tyttäret kuuntelivat tarkasti koulussa tarkastuksia pitäneen terveystietokorosten opetuksia. Koulussa julistettiin keväällä kilpailu siitä, kuka olisi kesän aikana hankkinut parhaimman rusketuksen. Ilmeisesti D-vitamiinin saannin turvaaminen koululaisille oli terveystietokorosten ajatuksissa. Tämän kilpailun halusi välttämättä voittaa Aune. Niinpä hän koko kesän liikkui ulkona niin vähissä vaatteissa kuin mahdollista, ainakin ilman mekkoa ja paitaa. Äitini kertoman mukaan yläosattomana esiintymisestä (en tiedä, minkä ikäinen Aune oli, pieni tyttö kuitenkin) kiusasi häntä ainakin enoni, mutta Aune viis välitti. Ilmeisesti oli ilmoiltaan hyvä kesä ja aurinkoa riitti. Kun koulu syksyllä alkoi ja terveystietokorosten tuli tarkastamaan koululaiset, Aune voitti rusketuskilpailun. Palkinnosta en tiedä, mutta hän saattoi välttyä talven mittaan flunssalta muita sisaruksiaan tai koulutovereitaan enemmän.

Pajarin mummolassa Imatran Vuoksenniskalla 1950-60 luvulla

Mummomme (Anna Pajari) ja pappamme (Lauri Pajari) asuivat Imatran Vuoksenniskalla elokuvateatteri Bio Vuoksen mäen takana Määttälä-nimisessä kasarmissa. Heidän kanssaan asui vielä lapsuutemme ajan Sirkka-tätimme (Pajari). Lapsenlapset, serkkuset olimme kesäisin mummolassa paljon. Nukuimme ”siskonpetissä” kammarin lattialla ja leikimme talossa asuvien muiden lasten kanssa. Mummo ja pappa halusivat, että aina isoina pyhinä, etenkin jouluna ja juhannuksena koko perhe kokoontui mummolaan. Sisaruksia oli kuusi ja perheineen meitä oli varmasti parikymmentä. Äitini ja tätini ihmettelivät vanhoina, miten mummomme selvisi kaikista joulutöistä, ruokailuista, kun he eivät edes tiskaamisessa pyrkineet häntä auttamaan. Vävyt ja eno ehkä kantoivat puut ja vedet. Me lapset leikimme ja jouluna oli aina ohjelmaa, lauloimme ja leikimme seuraleikkejä. Kerran pappa vihaisena ajoi pienessä sievässä olleen joulupukin muorin

ulos meitä lapsia pelottelemasta. Pukki kun oli muka pudonnut lentokoneesta ja hukkunut Saimaaseen.

Mummolaan olivat Sirkka-täti ja Alpo-eno hankkineet levysoittimen. Se oli harvinaista niissä piireissä. Saimme soittaa Mikki-hiiri merihädässä, Pieni ankanpoikanen ja muita ns. lastenlauluja. Mutta myös iskelmämusiikkia. Eräässä levyssä laulettiin harmonikasta ja sitä me eräänä jouluna Raija-serkkuni kanssa kuunneltiin ahkerasti ja nauroimme lopulta hysteerisesti kertosäkeen sanoja: ”etupuoli sanoi että hilipatapilpata, takapuoli sanoi että sut sut sut. Tosin taisimme vähän muuttaa sanoja bassopuolesta takapuoleksi. Tietenkin joulupöydässä meiltä tyrskähti nauru aina, kun katsoimmekin toisiimme. Ja lopulta seurauksena oli, että jouduimme yhdessä jäähdyttelemään eteiseen.

Mummo ja pappa pelasivat kanssamme joskus korttiakin, hauskoja viattomia pelejä. Joskus porukka soui saareen marjaan ja kalastamaan. Isäni oli tehnyt itse pitkän siiman ja kalan savustuspöntön. Saamamme kalat savustettiin ja syötiin uusien pottujen ja voin kanssa viltillä istuen saaren kalliolla. Nokipannukahvia ja lettuja oli jälkiruoaksi. Kesät mummolassa olivat ainakin minulle tärkeitä, koska olin perheeni ainoa lapsi. Lujia siteitä serkkuihin solmittiin ja ne kantavat vieläkin.

Kuvassa serkkuni Raija ja minä jonakin juhannuksena mummolan pihalla koivunlehdistä tehdyt ruusut rinnassa. Että olimme hienoja!

Olen sukuseuran sihteeri ja Raija on sukuseuran emäntä

Sirpa Koistinen